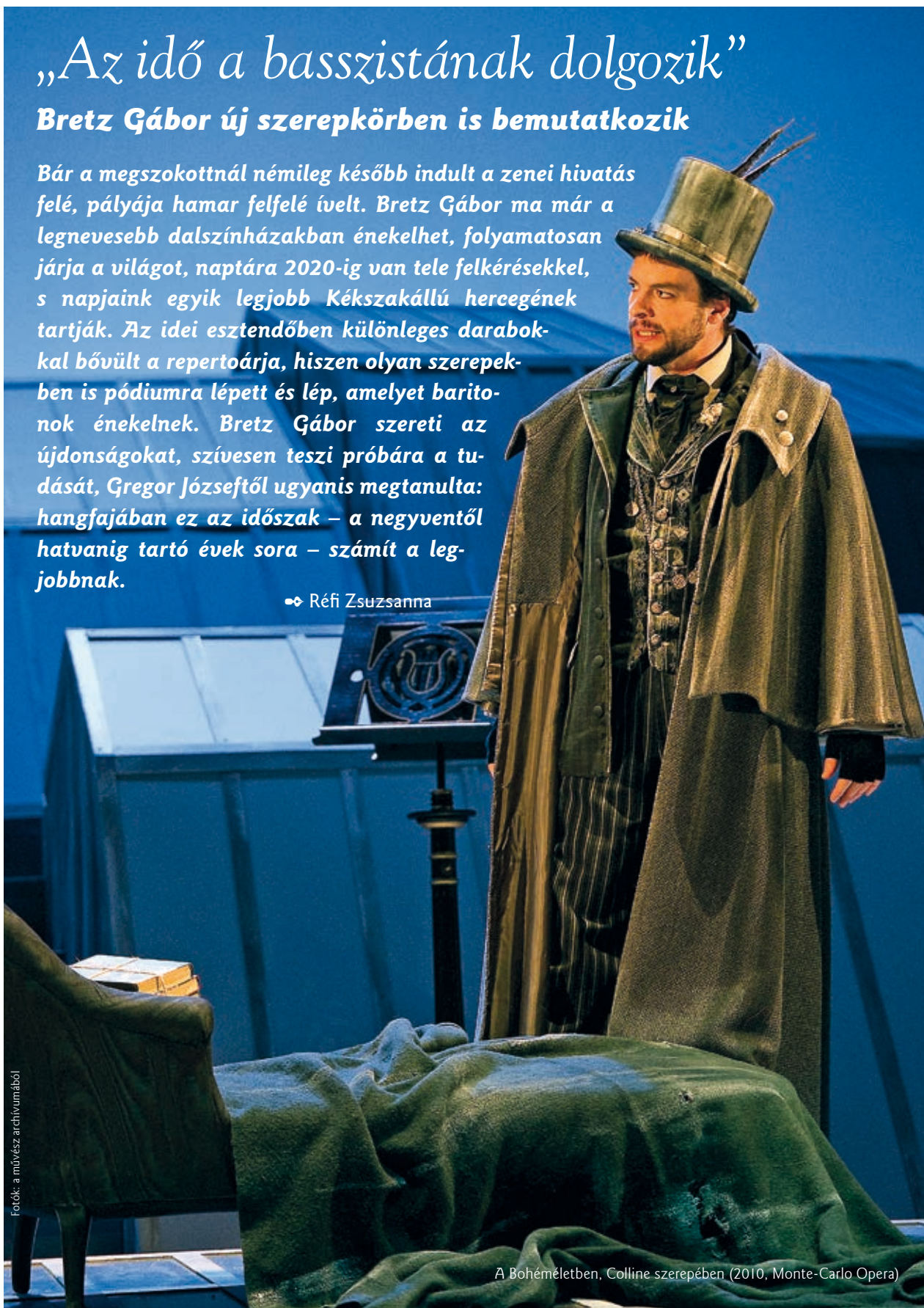

„Az idő a basszistának dolgozik”

Bretz Gábor új szerepkörben is bemutatkozik

Bár a megszokottnál némileg később indult a zenei hivatás felé, pályája hamar felfelé ívelt. Bretz Gábor ma már a legnevesebb dalszínházakban énekelhet, folyamatosan járja a világot, naptára 2020-ig van tele felkérésekkel, s napjaink egyik legjobb Kékszakállú hercegének tartják. Az idei esztendőben különleges darabokkal bővült a repertoárja, hiszen olyan szerepekben is pódiumra lépett és lép, amelyet baritonok énekelnek. Bretz Gábor szereti az újdonságokat, szívesen teszi próbára a tudását, Gregor Józseftől ugyanis megtanulta: hangfajában ez az időszak – a negyventől hatvanig tartó évek sora – számít a legjobbnak.

◆ Réfi Zsuzsanna

Fotók: a művész archívumából

A Bohéméletben, Colline szerepében (2010, Monte-Carlo Opera)

Gramofon: Akad azért ebben a szezonban egy régi-új szerepe is, Fiescóval ugyanis annak idején még a Los Angeles-i Opera kórusába felvételizett. Azonban nem járt sikerrel.

Bretz Gábor: Igaz, s az volt talán életem leghosszabb hat perce. Ugyanis nemcsak én, hanem a korrepetitor is nagyon izgult, így a négyperces ária igen hosszúvá nyúlt... Kis kezdő voltam akkor, tizenkilenc éves, s borzasztóan szerettem volna bejutni a Plácido Domingo vezette dalszínházba. Olyannyira, hogy a próbaéneklés előtt be kellett írni, ki mikor ér rá, mely előadásokat tudja vállalni, s én húztam egy vízszintes vonalat, hogy bármikor örömmel jövök. Sajnálta is a kórusvezető, hogy nem feletem meg. Akkoriban kezdtem egyébként komolyabban énekelni, az érettségi után nyelvet tanulni indultam el a tengerentúlra. Először Czövek István foglalkozott velem, s a Los Angeles-i Kodály Kórus tagja lettem. Az akkor már sok éve Amerikában élő operaénekes javasolta, hogy próbáljam meg a dalszínházi felvételit, majd ő irányított Antalffy-Zsíros Alberthez, akivel hazatérésem után kezdtem el tanulni, s szinte egészen a haláláig volt az ének-mesterem. Budapesten aztán következett egy kereskedelmi diploma, majd a Bartók konzervatórium Fekete Máriánál. Két év elteltével pedig a Zeneakadémiára is felvettek Sziklay Erikához, később pedig Sólyom-Nagy Sándorhoz. De a Fiesco-áriával akkor Los Angelesben tényleg kudarcot valótam. Máig emlékszem, hogy az első hangokat követően hogyan ment össze a székében a zsűri összes tagja. Ezt a Verdi-részletet aztán a Zeneakadémián tanultam újra, akkor már Medveczky tanár úr irányításával – operaszakosként ez volt a szerepgyakorlatom –, s ebben a szezonban pedig végre színpadra is lépek benne, hiszen jövő februárban beállok a Magyar Állami Operaház Simon Bocanegra-előadásába. Most a felelevenítésnél, gyakorlásnál tartok, s jó énekelni valónak, hálás szerepnek tartom.

G.: Azért gondolom, még nem tett le arról, hogy a Los Angeles-i Operában is egyszer fellépjen...

B.G.: Szerepel a terveim között. Meghallgatáson – már szólistaként – jártam azóta ott, s a próbaéneklés olyan jól sikerült, hogy bízom benne, lesz folytatás. Érdekes meghallgatáskörutat jártam be egyébként 2011-ben, amikor Kékszakkállút énekeltem a Fisher Hallban, Esa-Pekka Salonen vezényletével, három koncerten, s eközben, az ügynököm javaslatára elrepültem San Franciscóba, Washingtonba, Dallasba, Houstonba, Torontóba is. Összesen nyolc dalszínházat jártam végig, s köztük volt persze Los Angeles. James Conlontól – aki akkor az ottani dalszínház dirigense volt – még konkrét szerepajánlatokat is kaptam, ezek a fellépések azonban különböző okok miatt egyelőre nem valósultak meg. Remélem, tényleg fogok még azon a színpadon énekelni. Különös állapot ez, amikor abból áll 24 óra, hogy az ember felszáll a repülőre, beesik egy hotelbe, gyakorol, majd másnap a meghallgatáson megpróbál a legjobb lenni, s ez a mókuserék ismétlődik napokon keresztül. A végére, a MET próbaéneklésére már olyan fáradt voltam, hogy nem is volt energiám idegeskedni. Fel is kértek a Carmen Escamillójára. Több hónapot éltünk 2014-ben New Yorkban a családdal, s szép,

Astrid Weberrel A bolygó hollandi előadásán, Daland szerepében (2011. Klagenfurt)

nyolc előadásból álló sorozatot énekelhettem végig, olyan partnerekkel, mint Roberto Alagna és Elina Garanca. Itt is bízom a folytatásban.

G.: Ennyi rangos dalszínház, ilyen sok fellépés és siker után még mindig van Önben lámpaláz egy próbaéneklésen?

B.G.: De még mennyire! Éppen ez az időszak volt az New Yorkban, amikor hónapokon keresztül nem léptem pódiumra, s csak René Pape covereként üldögéltem a nézőtéren. Amíg a próbaidőszak tartott, nem énekeltem közönség előtt. Amikor aztán két Carmen-előadásom volt Münchenben, rettentően izgultam. Félttem, hogy megszuklik a hangom, hogy nem tudok felugrani az asztalra, szóval mindentől. Ezt a pályát is úgy érdemes csinálni, hogy az ember folyamatosan énekeljen, kapjon visszajelzéseket a publikumtól.

G.: Erről is adott tanácsokat a fiatal énekeseknek? Tavaly nyáron ugyanis mesterkurzust tartott a Crescendo Nyári Akadémián. Mi az, amit át akar adni a növendékeknek? S folytatja majd?

B.G.: Mindenképpen szeretném folytatni, mert mindig is érdeklődtem a tanítás iránt. Szerintem a legfontosabb a jó technikai alap, elsősorban azt kell átadni. A pályán minden erre épül, ennek hiányában vagy el sem éri az adott szintet a tanítvány, vagy csak rövid ideig tud színpadon maradni. S ha ez megvan, akkor eshet szó arról is, miért fontos a folyamatos szereplés.

G.: Az egyik legtöbbet énekelt szerepe a Kékszakkállú. Hol léphetett fel eddig Bartók hőseként?

B.G.: Olyan pódiumokon alakíthattam ezt a figurát, mint a milánói Scala, a londoni Barbican, az Erkel Színház, Kop-

Fotók: a művész archívumából

Stárek szerepében, a Jenufa előadásán (2007, La Scala)

penhága, Stockholm, Bécs, Berlin, Luxemburg. S olyan különleges előadások is akadtak a sorozatban, mint a moszkvai és a szentpétervári fel-lépés Valery Gergiev vezényletével és a Mariinszkij Színház Zenekarával. New York után Portlandben szintén izgalmas produkcióban énekeltem Bartók hőseit. Egy magyar származású üvegfújós művész készítette az előadásához ajtókat, színes, érdekes kompozíciókat, amelyek kiválóan illettek az adott jelenetekhez. Úgy volt, hogy aztán Londonban is ezt használták díszletként, de végül sajnos nem merték utaztatni a törekeny műalkotásokat.

G.: Nagyon szép kritikákat találtam a Kékszakállú-alakításairól. De a figura kicsit skatulyává is válhat. . .

B.G.: Negyvennél járok előadásszámban. Nagyon jó sokszor énekelni egy szerepet, hiszen akkor tudja az ember minél tökéletesebbé tenni a produkcióját. A történethez azonban hozzátartozik, hogy amikor néhányan átjöttek a MET vezetéséből a Fisher Hallba, hogy meghallgassanak az operában, gratuláltak, később azonban – a saját Bartók-előadásukra – mégsem engem kértek fel. Mindenki kérdezgette tőlem, hogy miért nem engem hívtak, én azonban örültem, hogy nem erre a szerepre kértek fel. Úgy érzem, akkor csak Kékszakállú lennék, én pedig remélem, hogy nagyon sok más figurát is hitelesen keltek életre.

G.: Úgy sejtettem, most Verdi- és Wagner-szerepek következnek, de azt látom, hogy Bellini-művekkel, Meyerbeerrel bővül a repertoárja.

B.G.: Én tényleg mindenevő vagyok. A bel cantóhoz hajlékony hangok kellenek, fontos, hogy erre is figyeljek. Tavasszal egyébként kicsit már jelzett a torkom, amikor az Elektra Orestje, s a hollandi mellett A puritánokkal is foglalkoztam. A három különböző stílus némileg elfárasztotta a hangszalagjaimat. Persze nehéz úgy beosztani a felkéréseket, hogy egy időben csak és kizárólag egyetlen adott korszakkal foglalkozzam. Most gyakorlom a Toscát, a Zakariást, s közben vár rám a Verdi Requiem, no meg a Lohengrin királya. Sőt, emellett egy Jochanaanom is lesz Salzburgban is. De ezek az ember legjobb évei, így hát menni kell és énekelni. Szinte mindenhová örömmel utazom. S persze, bárhol lépek is fel, mindig a legnagyobb öröm az Operaházba visszatérni. Kár, hogy most egy időre bezárt az Ybl-palota. Remélem, ez a szünet nem tart sokáig.

G.: Nagyon ésszerűen, a hangjára, magára vigyázva válogat a felkérések közül vagy néha azért elcsábul?

B.G.: Elcsábulok. Mivel szívesen énekeltem volna már Wagner zenedrámájában Henrik királyt, így nem mondtam nemet a jövő tavaszi, tíz előadásból álló, brüsszeli sorozatra. Csak ezt sajnos a család is megsínyli, hiszen ilyenkor több hétig nem találkozom a feleségemmel, s a hét gyerekemmel. Szinte már mindegyikük iskolás, így nem jöhetnek velem, mint régen, és ennyi időre a nejem sem hagyhatja magára a csokoládéboltunkat, amelyet egy éve nyitottunk. Mindenesetre azt megígértem, hogy inspirációnak hozok egy-két finom belga csokit. Az utazás ezt követően is folytatódik, lesz például egy palermói Kékszakállúm, Schöck Atalával. Sorolhatnám még a helyszíneket s a darabokat, a naptáram ugyanis 2020 tavaszáig van tele felkérésekkel, csak legyen hozzá hangom is!

G.: A Kékszakállút biztosan énekelheti jó sokáig. . .

B.G.: Egyszer azt hallottam valakitől, hogy az idő nekünk, basszusoknak dolgozik, s azt tapasztalom, hogy igaza volt. Ahogy telnek az évek, egyre jobban beleérek a repertoárba – hiszen általában sokkal idősebb figurákat kell alakítanom, mint a tényleges korom. Bár a magam 43 év-

Leporellóként a Don Giovanni előadásán
(2010, Magyar Állami Operaház)

vel most már én sem vagyok olyan fiatal. Gregor Jóska azt mondta nekem, hogy egy jó basszusnak negyventől hatvan éves koráig kell a csúcson lennie, elméletileg hát akkor ennél jobb nem leszek. Remélem, azért visszafejlődni sem kezdek!

G.: Egyre nagyobb a repertoárja, s érdekes darabokkal bővíti, hiszen nyáron *A bolygó hollandi* címszerepét énekelte, decemberben pedig *Scarpiaként* mutatkozik be. Honnan jött az ötlet, hogy ezeknek a figuráknak is a bőrébe bújjon?

B.G.: Régesrég gondoltam már arra, hogy *Scarpiaként* ki kellene magam próbálni, éppen azért, mert ez a szerep nincs olyan magasra írva. A Verdi-hősbaritonok magasabbak, azokkal nem próbálkoznék, de ezzel a Puccini-alakkal talán

sikerrel megbirkózom. A báró szerepe olyan magas, mint mondjuk Escamilloé a *Carmen*ben, de sokkal több és súlyosabb zene. Talán szemléletes példa, hogy a Don Giovanni-ban Leporello két oktávot énekel, Don Giovanni pedig másfelet. S persze, hogy egyszerűbb ez utóbbit végigénekelni... A Figaro házasságában is az a nehéz, hogy komornyikként a darab elején csicseregni kell fent az F-ket, majd a végén, a IV. felvonásban dörmögni lent a mélységben. Egyszerűbb az, ha az ember csak azon a másfél oktávon dolgozik, de intenzíven. A bolygó hollandiban korábban mindig Dalandot énekeltem. Folyton azt kérdezgették tőlem, miért nem A hollandi vagyok, hiszen az sokkal érdekesebb karakter. Ezen a nyáron aztán Bajorországban, egy ötezres csarnok közönsége előtt tettem egy próbát. Le kellett skálázni jó mélyre, de egyébként fent kell kukorékolni. Nehéz volt, de szerettem csinálni, s a visszajelzések szerint sikert is arattam. Egyébként Wagnernél a későbbi operáiban eltűnik a bariton, csak mély vagy magas basszusra osztja a szerepeket. Én a magas basszust éneklek, Faszolt vagyok A Rajna kincsében.

G.: Ezek szerint a magasságaira nem lehet panasz. És a mélységére?

B.G.: Énekeltem már Sarastrót, Ozmint, Senecát, ezeknél mélyebb szerep alig akad a repertoárban. Persze, tudom, mostanra már el kellett érnem a legjobb állapotomba, de azért úgy vélem, minden szereppel fejlődik az ember, szerintem még érik a hangom. Meglátjuk, mi lesz belőle.

G.: Egyik nyilatkozatában arról beszélt, szereti azokat a rendezéseket, amelyekben minden részlet ki van dolgozva, és a partnerek valóban hatnak egymásra. Azt hittem, jobban élvezi, ha utazó sztárként csak előadásról előadásra jár.

B.G.: Én tényleg azt szeretem a legjobban, amikor négy-öt hetet próbálok. Akkor vagyok ugyanis nyugodt a színpadon, és akkor ül be igazán a szerep. Most A hugenottákat próbálva Szikora János sokat nyüzött bennünket, hogy ne csak egy helyben állva énekeljünk, hanem teremtsünk situációt, gondolkozzunk, hogy miről szól a darab, milyen az a figura, akit megformálunk. Így érdemes egy-egy szerepet repertoárra venni. ■

SYDNEY, MILANO, NEW YORK

Bretz Gábor Budapesten született 1974-ben, énektanulmányait 1997-ben kezdte meg a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, két évvel később pedig felvették a Zeneakadémiára. Az énekművész szak mellett az operaszakot is elvégezte, s 2004-ben szerzett diplomát. Már ezt megelőzően is bemutatkozhatott a Magyar Állami Operaházban, Szokolay Várnászában *Vőfélyként*. Számos hazai és nemzetközi énekversenyen szerepelt sikerrel, 2005-ben az athéni Maria Callas megmérettetés nagydíját kapta meg. Már abban az esztendőben debütálhatott a berlini Komische Operben *Leporellóként*, két évvel később a milánói Scalában lépett színpadra, majd a Salzburgi Ünnepi Játékokon is bemutatkozott. A Sydney-i Operaházban 2008-ban Don Giovanni-t énekelte, a londoni Covent Gardenben pedig a 2013/14-es szezonban debütált *Colline-ként*, s abban az évadban a New York-i Metropolitan Operaházban is bemutatkozhatott a *Carmen Escamillojaként*. Repertoárján szerepel Mefistofele, Figaro, Banquo, Don Fernando a *Fidelióból*, Sparafucile, A sevillai borbély Don Basillója, Sarastro *A varázsfuvolából*, Hermann a *Tannhäuserből*, Gurnemanz a *Parsifalból*, Fülöp király a *Don Carlosból* vagy Seneca a *Poppea* megkoronázásából. Olyan karmesterekkel dolgozhatott már, mint Daniel Barenboim, Gustavo Dudamel, Fischer Ádám, Valery Gergiev, Esa-Pekka Salonen és Helmuth Rilling. Az operaéneklés mellett rendszeres résztvevője a hazai és nemzetközi koncertéletnek, s olyan művekben lép pódiumra, mint Verdi *Requiemje*, Beethoven IX. szimfóniája, Händel *Messiása* vagy Schönberg *Gurreliederje*.